

Увага!

Якість зображень погіршена з метою захисту від копіювання

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні засади дослідження місцевого самоврядування	4
1.1. Теорії місцевого самоврядування	4
1.2. Поняття та природа місцевого самоврядування	11
Розділ 2. Історико-правові аспекти становлення і розвитку місцевого самоврядування на українських землях до 1990 р.	19
2.1. Місцеве самоврядування в 18-19 ст. Земства як політико-правовий інститут	19
2.2. Місцеве самоврядування в конституційно-правових актах початку 20 ст.	23
2.3. Радянська система та принципи організації місцевої влади УРСР	24
Розділ 3. Сучасна конституційна модель місцевого самоврядування в Україні у період з 1990 р. і по сьогодні	29
Висновки.....	34
Список використаних джерел.....	35

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дослідження місцевого самоврядування як соціального феномена завжди є актуальним, адже у різних варіантах зустрічається практично у кожному суспільстві, із самоврядуванням пов'язують майбутнє соціального управління. Загалом його визначають як право громадян, місцевого співтовариства на самостійну організацію і ведення місцевих справ, а також як одну з організаційно-правових форм здійснення публічної влади.

Аналіз природи місцевого самоврядування дозволяє обґрунтувати його місце у системі держава – громадянське суспільство. Його стивідношення з місцевим управлінням, демократією та іншими категоріями: з'ясувати роль і значення для населення. Також для кожного суспільства необхідним є як власний історичний, так і іноземний досвід організації та діяльності системи органів місцевого самоврядування, організацій їх діяльності.

Таким чином, викладене вище зумовлює актуальність дослідження курсової роботи.

Об'єктом дослідження курсової роботи є суспільні відносини щодо місцевого самоврядування.

Предмет дослідження – місцеве самоврядування в Україні. Історико-правовий шлях:

Метою курсової роботи є історико-правовий аналіз місцевого самоврядування в Україні.

Мета роботи передбачає виконання таких завдань:

визначити теоретичні засади дослідження місцевого самоврядування;

дослідити історико-правові аспекти становлення і розвитку місцевого самоврядування на українських землях до 1990 р.;

висвітлити сучасну конституційну модель місцевого самоврядування в Україні у період із 1990 р. і по сьогодні.

Для розв'язування поставлених завдань використано такі методи наукового дослідження: теоретичний аналіз наукових літературних джерел, синтез, узагальнення, порівняння, абстрагування, конкретизація, моделювання,

снабжения.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛДЖЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1.1. Теорії місцевого самоврядування

Наука про місцеве самоврядування веде свій початок від спроби розв'язати проблему: чи має громада окрему, незалежну від держави, владу, чи вона незалежна від держави публічно-правова корпорація або місно включена в державний організм і виконує функції органу держави.

Відсутність единого теоретичного піходу до його природи зумовлює суперечливу систему організації місцевої влади. Думка про організацію влади в громадах та її ставлення з відношенням до влади держави розвивалася ще у середньовічній Європі. Німецький юрист Й. Альтузує розробив федераційну теорію народного суверенітету та сформулював принцип субсидарності Союз індивідів, які добровільно об'єдналися у сім'ї та корпорації, на його думку, утворює громаду, союз громад-провінцію, союз прошішій і міст-державу. Децентралізація політичні одиниці повинні мати автономію щодо реалізації права та управління¹.

З XVIII ст. у Франції проблемами місцевого самоврядування займалися фізіократи, які приватну свободу людини вважали необхідною передумовою для розвитку самоврядування. Одни з їх послідовників Р.-Л. д'Аргенсо виступав за скасування статевих привілеїв, щоб система міського самоврядування будувалася на виборній основі під наглядом інтенданта, призначеного королем.

На думку Ю. Панейка, д'Аргенсон вимагав визнати громади як "демократії" або публічно-правні корпорації, повернути їм свободу, насамперед, право вільного вибору громадських органів і право збирати податки.

У "Проекті муніципалітетів" (1775 р.) Д. де Немур запропонував систему муніципалітетів, які стояли б один над одним (комуна-округ-провінція) на чолі з державою. Тобто самоврядування повинно здійснюватися широким "класом" дрібних власників через виборні народні магістрати. Така громада відрізнялась від релігійної протестантської громади XVI-XVII ст., адже в її основу закладено принцип основних громадянських прав.

¹ Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретичні спогади і дотривалі практики: диплом магістра. Камінська Н.В.КНТ, 2010

На становлення теорій місцевого самоврядування впливали представники уточненого соціалізму (Т. Мор, Т. Кампанетта, Ш. Фур'є, Р. Оуен, О. Сан-Симон, Ж.-Ж. Руссо). Ш. Фур'є пов'язував соціальний прогрес з часом, коли основу суспільства складатимуть асоціції ("фаланги") – автономні соціальні утворення. Центральна влада не має права втручатися у внутрішнє життя, опікувати їх та їх. Будуючи модель "нового морального світу", Р. Оуен вважав первинною одиницею майбутнього дому самодостатнє комуну, "селище спільноти". Він розробив конституцію таких спільнот, за якою комуни повинні функціонувати на основі колективної праці, громадської власності, рівності прав та обов'язків своїх членів. Загалом органи самоврядування вже не вважались виключно органами держави, а й громад, відокремлених від останньої².

Значного поширення набули погляди Т. Джефферсона на самоврядування громад як ідеальну форму державності ("республіка в мініаторі"). За його концепцією, муніципалітет є четвертого взаду, що контролюється законом і судом, не підпорядкована урядові його органам на місцях. Згодом французький дослідник Туре виділив основні проблеми місцевого самоврядування: власні громадські справи та справи державні, делеговані органам самоврядування.

Дж. С. Міль розглядав місцеву владу як виховний інструмент, що спонукає людей, крім своїх інтересів, визнавати сиравесців вимоги інших людей. Лише коли ініціївід беруть участь в управлінні, то вони розуміють його результати, а через специфічні спільні інтереси кожної місцевості, у кожному виборчому окрузі, місці має існувати власний парламент, що вирішує локальні справи.

Загалом сформувалась декілька наукових теорій (концепцій) походження місцевого самоврядування, які по-різному тлумачать сутність цього інституту, особливості його взаємовідносин з державою.

Відома загальнозвідана теорія організації місцевої влади – природних прав вільної громади, (теорія вільної громади) – виникла на поч. XIX ст. як реакція на чиновницьке управління, коли увага теоретиків філософії держави та права змістилась з конституційної монархії на представницьку демократію. Правові засади її були запозичені з бельгійського та французького права, з прихильниками

² Казанська Н.В. Громадсько-політична система місцевого та регіонального самоврядування в Україні: монографія. Кіїв, 2012.

стали А. де Токвіль, Г. Арене, Н. Гербер, О. Гірке, Б. Констан де Ребек, О. Лаванд, Е. Мейер, О. Ресслер, Туре, Б. Чичерін.

Французький державний лів Токвіль зазначав: "У громаді полягає сила свободи народу. Громадські інститути відкривають народові шлях до свободи й участь його поєднуватися нею, наслідуватися її мирним характером". Ця теорія базувалася на природно-правовій школі Дж. Лока, за якою громада як "природна" адміністративно-територіальна одиниця, що історично виникла раніше, ніж держава, має поважувані права самостійно вирішувати місцеві питання й управляти власними справами¹.

Держава і самоврядування розглядалися як два кола, які не перетинаються: місцеве самоврядування-автономна стосовно державної влади публічна влада територіальної громади, а держава – гарант природних прав і свобод, зобов'язана поважати свободу громад, їх самоврядування. Проте ідея незадужуваності, недоторканості прав громад дещо суперечівка, адже йшлося про територіальні одиниці (департаменти, регіони, області), створені державою.

Р. Моль, О. Васильчиков, В. Леніков на перший пізнь висувають недержавну, переважно господарську природу діяльності муніципалітетів. Господарська(громадсько-господарська)теорія намагалася обґрунттувати статус громади як відмінного від держави суб'єкта права та акцентувати на переважно господарському характері комунальної діяльності. Органи самоврядування самостійні в неполітичній сфері, господарській і громадській діяльності, які не належать до сфери державних інтересів. У політичній сфері вони виступають як органи держави, що виконують її функції й наділені й поноваженнями. Держава не втручатиметься у справи місцевого самоврядування і начаки, обумовлені спільнування на місцевому рівні органів самоврядування і уряду.

Можливо, тому цю теорію іноді визначали як суспільна чи громадівсько-державницька. Під її впливом у Росії були проведено земська (1864) і міська (1870) реформи Олександра II. Проте неможливо точно виділити власні справи громади (місцеві) і справи загальнодержавні, реально розмежувати приватно-правові і публічно-правові функції в управлінні суспільством.

¹ Камінська Н.В. Місцеве самоврядування, територіально-споряджений, державний, приватно-правові питання // Н.В.Камінська // КНТ. 2010

Обидві теорії отримали свій розвиток у громадській (громадівській) теорії місцевого самоврядування, яка вбачала сущість самоврядування в наданні місцевій спільноті права самостійно реалізувати свої громадські інтереси та зберігати за урядовими органами право управліти тільки державними справами. Її дослідники О. Васильчуков, М. Драгоманов, П. Корф, В. Лешкоя, О. Лабанд, Є. Мейер, П. Подлігайлов, О. Ресслер, Ю. Самарін виходили з протиставлення держави й суспільства, визнання свободи місцевих спільнотариств у здійсненні своїх заслань. Ряд концептуальних положень цієї теорії збігаються з положеннями теорії вільної громади, однак пріоритетною є господарська природа діяльності органів місцевого самоврядування та їх недержавний характер⁴.

Громадівська теорія ототожнює цілі, завдання і функції органів місцевого самоврядування з діяльністю і функціями громади. Громада як самоврядний територіальний колектив самостійна, як і сама держава. Держава є федерацією громад і виконує свої права від громади, а не навпаки, не створює громаду, а лише визнає подальший розвиток недоторканних прав громади її власну компетенцію. Громада не підпорядковується центральній владі держави у вирішенні питань місцевого значення, органи місцевого самоврядування незалежні і самостійні в своїй діяльності, керуються законом.

Дана теорія відображення в англо-саксонській системі (правових системах Великобританії, США, Канади, Індії, Австралії тощо). Її основними рисами є формальна автономія і самостійність місцевого самоврядування; відсутність на місцях уповноважених центрального уряду, які опікують органи місцевого самоврядування – креатури парламенту (Великобританія) чи штатів (США). Відносини між центральною владою і місцевим самоврядуванням визначаються принципом "intervires" (діяти в межах наданих повноважень).

Одним з її замережень вважається діяльність саме на основі закону, що походить від держави. З іншого боку, поєднані на самоврядні органи завдання вимагають хебельного застосування примусу, що є прерогативою держави і надається громаді через закони. Питання про перевишисть громади щодо держави є суперечливим, іншислов, в тому, що громада та зміст самоврядування часто

⁴ Камінська Н.В. Місцеве самоврядування, творчість історичний, державного та політичного діячів України // Камінська Н.В. КНТ. 2010

відзначається з використанням поняття "держави", але як тоді вона може існувати без держави? Як сказати історія, держава може створювати адміністративно-територіальні самоврядувані утворення, що мають всі ознаки громади¹.

У кожній державі по-своєму розмежовані власні й делеговані повноваження (регульовано державою, безпосередньо народом чи референдумом). Органи самоврядування, отримуючи свої повноваження від держави, не можуть не здійснювати функцій публічного характеру. Крім того, іноді неможливо точно розмежувати власне місцеві справи і справи держави, виконання яких доручене громадам. Негативним моментом громадівської теорії є і те, що визнають природні та невід'ємні права громади за нею фактично визнається суверенітет, що є неможливим за умови існування держави або призводить до її руйнації.

Усвідомлення цих суперечностей привело до виникнення державницької теорії самоврядування. На відміну від громадівської теорії, її представники зміст самоврядування вбачають у відокремленні від держави, а у службах її штабесам і підлеглих. Згідно з підходами Л. Штейна, Р. Гнейста, А. Градовського, Б. Безобразова, М. Коркунова, М. Лазаревського, Б. Нольде, усі повноваження місцевим органам врядування надають держава, місцеве самоврядування є формою місцевого державного управління. Зсув акцентів зумовлений зникненням самостійності громад, зростанням мобільності населення (територіальну спільність змінює спільність професій і соціального становища), збільшенням управлінських функцій.

Німецькі дослідники відзначали самоврядування як підґрунтя гармонійних стосунків держави і суспільства, рівноваги влад. Так, прусський юрист Р. Гнейст розумів термін "місцеве самоврядування" як управління на місцях, при якому територіальні громади, що історично (природно) склалися, наділяються правом самостійно, у межах законів, вирішувати місцеві справи; звичняється від втручання центральної державної адміністрації та її чиновників на місцях.

За державною теорією не єснє особливих справ, що знаходяться у віданні місцевих товариств, усі ці справи є загальнодержавними. Органи місцевого самоврядування організовуються як самоврядувані територіальни сили, яким

¹ Козачук Н.В. Справедливі системи місцевого і регіонального самоврядування України. монографія. Кіїв, 2012.

доручається ведення державних справ у межах їх територій. Вони підпорядковані державі, можуть не мати власної компетенції, діють за принципом "дозволено лише те, що не передбачене законом".

Державницька теорія покладена в основу континентальної системи організації влади на місцях, поширеної як у країнах Європи (Франція, Італія, Іспанія, Бельгія), так Латинської Америки, Близького Сходу, франкомовної Африки, ряді штатів США. Ознакою цієї моделі є поєднання місцевого самоврядування і державного управління на місцях, виборності і призначуваності, певна ієрархія системи місцевого самоврядування, наявність на місцевому рівні спеціального представника центральної влади, який здійснює державний контроль за їх діяльністю⁹.

Недоліком цієї теорії є суттєвий вплив державних інтересів на місцеві органи, виконання якими державно-владичих повноважень відповідно до місцевих умов. Це спричиняє зростання чищового апарату, вищаків из його утримання.

Порівнюючи англосаксонську і континентальну системи місцевого самоврядування, варто зазначити, що в демократичних країнах розходження між ними не мають принципового характеру, їх сучасна форма як результат реформ свідчить про зближення школи відмінних муніципальних систем, зростання ролі суспільних вчач місцевого самоврядування і це заходить висвітлення в сучасних теоріях, що враховують двоєстій характер муніципальної діяльності.

Згідно з теорією дуалізму муніципального управління органи місцевого самоврядування, здійснюючи відповідні управлінські функції, виходять за рамки місцевих інтересів і повинні стати інструментом державної адміністрації. Вона базується на класичній ліберальний теорії про залежність демократичної держави від місцевого самоврядування, що його недержавної політико-правової природи, що має власну компетенцію при вирішенні питань місцевого значення, а для забезпечення захисту загальнодержавних інтересів у встановленому порядку здійснює делеговані державні функції, передувавочні під їх контролем.

Змішані варіанти організації влади на місцях (змішані моделі) увібралі риси згаданих моделей та мають власні специфічні ознаки: поєднання цивіноміщого

⁹ Камінська Н.В. Місцеве самоврядування, творчості і споріднені з державою традиції: дисерт. наук. кандидата Н.В.Камінська. К.: КНТ, 2010.

місцевого самоврядування на низовому територіальному рівні з державним управлінням на вищому рівні. Зараз зашипана модель місцевого самоврядування функціонує в Німеччині, Австрії, Італії, постсоціалістичних країнах.

Переважно комунальний зміст діяльності органів місцевого самоврядування, пріоритет якість забезпечення життєдіяльності жителів муніципального утворення складають основу теорії соціального обслуговування (теорія держави загального (соціального) добробуту), тут органи самоврядування – установи з обслуговування населення, заточені в приватних і публічних інтересах усіх прошарків суспільства¹.

За соціально-класовою теорією (Л. Веліхов, П. Стучка, М. Рейнер) місцеве самоврядування – це форма державного управління невідомим колом спрям на місцях, один з публічних інститутів держави, завдяки якому правлячий клас забезпечує на місцях дотримання своїх інтересів. П. Ж. Прудон ототожнював самоврядування з анархією, у кінці XIX – поч. ХХ ст. розшовкошились соціал-реформістські муніципальні концепції, зокрема теорія муніципального соціалізму, ешелонами якої стали М. Загряжський, М. Курчінський. Це сукупність програмних положень, та установок, спрямованих на демократизацію місцевого життя, виходячи з можливості соціалістичної еволюції буржуазного місцевого самоврядування як одного із шляхів безреволюційної трансформації буржуазного суспільства у соціалізм:

Прихильники органічної теорії Г. Спенсер, П. Жленфельд, Г. Аренс, Р. Воре, Й. Блюментрі розглядають громаду як низовий соціальний організм, що має публічно-правові повноваження, які не делеговані державою, а надаються громаді за власним правом. П. Стучка, К. Маркс, визначаючи цю теорію як перехідний напрямок до теорії держави, прирівнюють всю державу до житового організму, складової особи.

Розглянуті її інші концепції організацій влади на місцях: політична теорія самоврядування, концепція по заполітичного місцевого самоврядування, теорія самоврядних одиниць як юридичних осіб. Так, за твердженнями прихильників останньої місцеве самоврядування є "продуктом самообмеження

¹ Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: творчість історичний, дотримання правової діяльності // Камінська Н.В. КНТ. 2010

держави" (Г. Єдинець); муніципалітети виконують функції державного управління, але залишаються органами територіальної громади.

1.2. Поняття та природа місцевого самоврядування

Розглядаючи зміст поняття місцевого самоврядування слід звернути увагу на такі обставини:

1. Сам термін "місцеве самоврядування" ("Local Selfgovernment") прийшов в Україну з Великої Британії через Німеччину та Росію у XIX столітті.

2. У найбільш загальному значенні це самоврядуванням розуміють обліantuвання певним колективом людей власних справ, що, в свою чергу, забезпечується самостійним пришняттям членами цього колективу норм та рішень, які стосуються його життедіяльності, а також співпадінням суб'єкту та об'єкту управління – здійснюють управління колективними справами і виступають у якості тих, ким управляють, та ж самі особи⁸.

При цьому, в залежності від того, які колективи здійснюють самоврядування можна говорити про корпоративне або місцеве самоврядування.

В першому випадку мова іде про самоврядування в колективах, які формуються за основі: виробничої або професійної діяльності, спільноти політичної програми або віросповідання, спільних творчих прагнень, наприклад, шкільне самоврядування, студентське самоврядування, самоврядування політичних партій, господарських товариств тощо.

В другому – про самоврядування територіальних громад – сталох колективів людей, об'єднаних системою зв'язків та відносин, що склалися історично внаслідок їх постійного проживання в межах певної території (населеного пункту – села, селища, міста) тобто про місцеве самоврядування.

Поняття місцевого самоврядування активно розробляється юриспруденцією науковою вже більше двохсот років. Основні положення цих теорій зберігають своє значення і сьогодні, їх покладено в основу сучасних поглядів на місцеве самоврядування, які спираються на нормативне визначення, що міститься в Європейській Хартії місцевого самоврядування 1985 року:

⁸ Основи місцевого самоврядування в Україні: Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://Andlaw.com/2010/01/15/18-00-20/17-2000-05-21-18-03-24/422-2010-049-00-00-02-09.html>.

1. Місцеве самоврядування означає право і спроможність місцевих поштостей, в межах закону, здійснювати регулювання і управління суттєвою частиною публічних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення.

2. Це право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права і які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи. Це положення ніяким чином не заважає використанню зборів громадян, референдумів або будь-якої іншої форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом⁹.

З цього визначення випливає, що об'єктом місцевого самоврядування виступає частка публічних (громадських чи суспільних) справ, яку становлять питання місцевого значення, тобто такі питання, що мають локально-територіальний характер і виникають в процесі функціонування територіальної громади, задовішенню потреб її членів. Ці питання носять комплексний характер, оскільки пов'язані з реалізацією інтересів членів територіальної громади в усіх сферах місцевого життя: економіка, освіта, культура, громадський порядок тощо.

Конституція України¹⁰ розглядає місцеве самоврядування як багатогранне та комплексне політико-правове явище, що характеризується з різних сторін. Перш за все, конституційні норми закріплюють місцеве самоврядування як важливу форму народовладдя, а принцип визнання та гарантованості місцевого самоврядування віннесено до засад конституційного ладу України (ст. 5, 7, 19, 38 тощо Конституції України).

Нормативне визначення місцевого самоврядування міститься в ст. 140 Конституції, де воно характеризується як "право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо,

⁹ Хартия Ради Сироти від 15.10.1985 "Сирійська хартия місцевого самоврядування" (розмеж. від 16.11.2009) [Електронний ресурс] – Режим дослуху: http://zakon.rada.gov.ua/electronic_laws/main.cgi?recver=994_0_0

¹⁰ Конституція України. Примітка на послід. сесії Верховної Ради України 28 вересня 1996 р. – К.: Укрзахід, 1996.

так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та іх виконавчі органи"¹¹.

Більш детальні визначення місцевого самоврядування дається в Законі "Про місцеве самоврядування в Україні": "Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільському громаді жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення у межах Конституції І законів України"¹².

При цьому під "самостійності" слід розуміти не лише право територіальної громади безпосередньо або через органи місцевого самоврядування без втручання буль-яких інших юрисдикційних структур вирішувати питання місцевого значення, але й необхідність вирішення їх відповідно до Конституції та законів України. Іншими словами, місцеве самоврядування виступає як своєрідна сільська влада прав і обов'язків діяльності під відповідальністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування передбачає, що наслідки за вирішення питань місцевого значення повинні лягати на систему місцевого самоврядування. При цьому органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть потрійну відповідальність:

- а) перед територіальною громадою (жителями відповідного населеного пункту);
- б) перед державою;
- в) перед фізичними та юридичними особами.

Найбільше поширення в сучасному світі отримали дві основні моделі місцевого самоврядування – англосаксонська (англо-американська) та континентальна (французька).

В деяких державах започаткована така система організації влади на місцях, яка характеризується рисами як англо-американської і континентальної моделі, що зміни підійшли третю – змішану модель.

¹¹ Конституція України. Праймати на початок засідання Верховної Ради України 28 березня 1996 р. // С. України. 1996

¹² Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 24/05 (1997 № 280/97) // Відомості Верховної Ради України. – 1997 – № 24 – Ст. 476

Аналіз законодавства України дозволяє зробити висновок, що в нашій державі реалізована саме змішану модель місцевого самоврядування, особливості якої зводяться до такого¹⁶:

1) право на місцеве самоврядування визнається лише за територіальними громадами сіл, селищ, міст ("природними" громадами);

2) на регіональному рівні (район, область) практична все функції управляючої територією здійснюють органи виконавчої влади – місцеві державні адміністрації, а органи місцевого самоврядування (районні та обласні ради) носять декоративний характер і реально не впливають на стан соціально-економічного та культурного розвитку регіону;

3) організація місцевого самоврядування здійснюється за схемою "сильний мер – рада", яка передбачає, що обраний територіальною громадою сільський, селищний, міський голова відіграє досить важому роль в системі місцевого самоврядування – він голосує на сесії відповідної ради, очоює її виконавчий комітет та відієннює функції представництва громади у відносинах з іншими громадами, органами державної влади, підприємствами, організаціями та установами;

4) компетенція місцевого самоврядування застригається відно з позитивним принципом правового регулювання (органі місцевого самоврядування зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у способі, що передбачені Конституцією та законами України – ст. 19 Конституції України).

Аналіз існуючої в Україні моделі місцевого самоврядування дозволяє зробити висновок, що вона не в повній мірі відповідає принципам та стандартам Європейської хартії місцевого самоврядування¹⁷, зокрема:

1) суперечить положенням Хартії щодо віднесення до суб'єкта права на місцеве самоврядування всіх рівнів місцевих влад, оскільки передбачає віднення права на місцеве самоврядування лише за їх низшим рівнем (село, селище, місто);

2) в законодавстві України не визначено територіальної основи місцевого

¹⁶ Документ місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://Andlaw.com/2010/01/15/140-2011-2010-05-21-18-03-24/422-2010-05-00-02-09.htm>

самоврядування (територіальних меж юрисдикції громади);

3) при закріпленні компетенції місцевого самоврядування не дотриманий принцип субсидіарності, проголошений Хартією. Зокрема, значна частина повноважень місцевого самоврядування отримала статус "дelegованих", а характер розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади призвів до виникнення "конкуруючих компетенцій", тобто до такої ситуації, коли до віддачі органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій віднесені однакові питання управління¹⁴.

Принципи місцевого самоврядування встановлені Конституцією України та Європейською хартією місцевого самоврядування¹⁵, а їх деталізацію та конкретизацію здійснено в Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" (зокрема, стаття 4)¹⁶.

За ступенем узагальнення їх можна поділити на дві групи:

- а) загальні принципи організації та здійснення публічної влади (всіх її форм) в Україні;
- б) принципи місцевого самоврядування як специфічної форми публічної влади.

Перша група принципів визначає загальш засади організації одночасно двох форм публічної влади в Україні – державної влади і місцевого самоврядування. Вони отримали закріплення в I розділі Конституції України як засади конституційного ладу і діяють з них відтворені в Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні". До цієї групи відносяться принципи:

гуманізму (віднайдення людини, її життя і здоров'я, чесні та гідності, недоторканості і безпеки пайвіщою соціальною цінністю);

народовладдя (віднайдення народу яким джерелом влади в Україні. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого

¹⁴ Основи місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dekonf.kmz.kmz.gov.ua/2010/03/15/13-48-59/17/2009-05-21-18-03-24-522/2010-09-06-00-02-00.html>

¹⁵ Хартія Рівні Справи від 15.10.1985 "Європейська хартія місцевого самоврядування" Грохахів від 16.11.2009 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/zakon_rada_094_07_06

¹⁶ Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280-97 // Відомості Верховної Ради України – 1997 – № 24 – Ст. 176